

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

referitoare la cererea de suspendare a acțiunii unor prevederi din Legea nr. 65 din 30 martie 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție și din Legea nr. 252 din 17 august 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative

(sesizarea nr. 60a/2024)

CHIȘINĂU

22 aprilie 2024

DECIZIE REFERITOARE LA CEREREA DE SUSPENDARE A ACȚIUNII UNOR
PREVEDERI DIN LEGEA NR. 65 DIN 30 MARTIE 2023 ȘI DIN LEGEA NR. 252 DIN
17 AUGUST 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere cererea de suspendare înregistrată la 19 aprilie 2024,
Examinând *prima facie* sesizarea nr. 60a/2024,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

C O N S T A T Ă

1. La originea cauzei se află o sesizare depusă la Curtea Constituțională pe 7 martie 2024, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, de către dl Vlad Batrîncea, deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

2. Autorul sesizării i-a solicitat Curții să verifice constituționalitatea următoarelor prevederi din Legea nr. 65 din 30 martie 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție:

- articolul 6 alineatul (1) lit. b): „*Comisia de evaluare este constituită din 6 membri, numiți cu votul a 3/5 din deputații aleși, după cum urmează [...] 3 membri – la propunerea partenerilor de dezvoltare.*”;

- articolul 6 alineatul (6): „*În sensul prezentei legi, prin parteneri de dezvoltare se înțeleg donatorii internaționali (organizații internaționale, misiunile diplomatice și reprezentanțele acestora din Republica Moldova) activi în domeniul reformei justiției și combaterii corupției pe parcursul ultimilor 2 ani. Lista partenerilor de dezvoltare se aprobă prin dispoziția Guvernului.*”;

- articolul 11 alineatul (2): „*Se consideră că judecătorul nu corespunde criteriului de integritate etică dacă Comisia de evaluare are dubii serioase determinate de faptul că: a) în ultimii 5 ani, acesta a încălcat regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii într-un mod suficient de serios pentru a-l face incompatibil cu funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție; b) în ultimii 10 ani, a admis în activitatea sa*

incompatibilități și conflicte de interese incompatibile cu funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.”;

- articolul 11 alineatul (3): *„Se consideră că judecătorul nu corespunde criteriului de integritate financiară dacă Comisia de evaluare are dubii serioase determinate de faptul că: a) diferența dintre avere, cheltuieli și venituri, pentru ultimii 12 ani, depășește, în total, 20 de salarii medii pe economie, în cuantumul stabilit de Guvern pentru anul în care a început evaluarea judecătorului; b) în ultimii 10 ani, a admis iregularități fiscale în urma cărora suma impozitului neplătit a depășit, în total, 5 salarii medii pe economie, în cuantumul stabilit de Guvern pentru anul în care a început evaluarea judecătorului.”;*

- articolul 17 alineatul (2): *„Prin hotărâre motivată, adoptată în cel mult 30 de zile de la recepționarea documentelor menționate la art. 16 alin. (6), Consiliul Superior al Magistraturii: a) acceptă raportul cu privire la evaluare și constată promovarea sau nepromovarea evaluării; b) respinge raportul cu privire la evaluare și dispune, o singură dată, reluarea procedurii de evaluare a judecătorului, dacă constată circumstanțe de fapt sau erori procedurale care puteau duce la promovarea sau, după caz, nepromovarea evaluării; c) după recepționarea raportului cu privire la evaluare, întocmit ca urmare a reluării procedurii de evaluare, prevăzută la lit. b), acceptă raportul conform lit. a) sau îl respinge și constată promovarea sau nepromovarea evaluării.”;*

- articolul 17 alineatul (4): *„Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la nepromovarea evaluării are ca efect eliberarea din funcție a judecătorului.”;*

- articolul 17 alineatul (5): *„Judecătorul eliberat din funcție conform alin. (4) din prezentul articol: a) nu are dreptul de a exercita funcția de judecător și alte funcții de demnitate publică timp de 7 ani, din data rămânerii definitive a hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii; b) este lipsit de dreptul la indemnizația unică de concediere, prevăzută la art. 26 alin. (3) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului; c) este lipsit de dreptul la pensie specială prevăzută la art. 32 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, cu menținerea pensiei generale pentru limita de vârstă conform condițiilor generale stabilite de Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii.”;*

- articolul 18 alineatul (2¹) pct. 2): *„Curtea Supremă de Justiție admite contestația și: a) dispune, o singură dată, reluarea procedurii de*

DECIZIE REFERITOARE LA CEREREA DE SUSPENDARE A ACȚIUNII UNOR
PREVEDERI DIN LEGEA NR. 65 DIN 30 MARTIE 2023 ȘI DIN LEGEA NR. 252 DIN
17 AUGUST 2023

evaluare de către Comisia de evaluare; b) dispune, o singură dată, reluarea procedurii de evaluare de către Consiliul Superior al Magistraturii; c) constată promovarea sau nepromovarea evaluării în cazul anulării hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii emise după reluarea procedurii de evaluare.”;

- articolul 18 alineatul (2²): „Curtea Supremă de Justiție admite contestația doar dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, au fost admise erori procedurale grave care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare sau că există circumstanțe de fapt care puteau duce la promovarea sau nepromovarea evaluării.”

3. De asemenea, autorul sesizării i-a solicitat Curții să verifice constituționalitatea următoarelor prevederi din Legea nr. 252 din 17 august 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative:

- articolul 6 alineatul (1) lit. b): „Fiecare comisie de evaluare este formată din 6 membri, numiți cu votul a 3/5 din deputații aleși, după cum urmează [...] b) 3 membri – la propunerea partenerilor de dezvoltare.”;

- articolul 6 alineatul (6): „În sensul prezentei legi, prin parteneri de dezvoltare se înțeleg donatorii internaționali (organizațiile internaționale, misiunile diplomatice și reprezentanțele acestora din Republica Moldova) activi în domeniul reformei justiției și combaterii corupției în ultimii 2 ani. Lista partenerilor de dezvoltare se aprobă prin dispoziția Guvernului.”;

- articolul 11 alineatul (3): „Se consideră că subiectul evaluării nu corespunde criteriului de integritate financiară dacă comisia de evaluare are dubii serioase determinate de faptul că: a) diferența dintre avere, cheltuieli și venituri, pentru ultimii 12 ani, depășește 20 de salarii medii pe economie, în cuantumul stabilit de către Guvern pentru anul 2023; b) în ultimii 10 ani, a admis iregularități fiscale în urma cărora suma impozitului neplătit a depășit, în total, 5 salarii medii pe economie, în cuantumul stabilit de către Guvern pentru anul 2023.”;

- articolul 18 alineatul (2): „În procesul examinării rezultatelor evaluării, Consiliul Superior al Magistraturii sau, după caz, Consiliul Superior al Procurorilor ține cont de dovezile care confirmă săvârșirea de către subiectul evaluării a faptelor prevăzute la art. 11 alin. (2) și (3).”;

- articolul 18 alineatul (3): „*Prin hotărâre motivată, adoptată în cel mult 30 de zile de la recepționarea documentelor menționate la art. 17 alin. (6), consiliul respectiv: a) acceptă raportul cu privire la evaluare și constată promovarea sau nepromovarea evaluării; b) respinge raportul cu privire la evaluare și dispune, o singură dată, reluarea procedurii de evaluare, dacă constată circumstanțe de fapt sau erori procedurale care puteau duce la promovarea sau, după caz, nepromovarea evaluării; c) după recepționarea raportului cu privire la evaluare, întocmit ca urmare a reluării evaluării prevăzute la lit. b), acceptă raportul conform lit. a) sau îl respinge și constată promovarea sau nepromovarea evaluării.*”;

- articolul 18 alineatul (5): „*Hotărârea consiliului respectiv cu privire la nepromovarea evaluării are ca efect eliberarea din funcție a judecătorului sau, după caz, a procurorului.*”;

- articolul 18 alineatul (6): „*Judecătorul sau, după caz, procurorul eliberat din funcție conform prevederilor alin. (5) din prezentul articol: a) nu are dreptul de a exercita funcția de judecător, de procuror, precum și alte funcții de demnitate publică timp de 5–7 ani din data rămânerii definitive a hotărârii consiliului respectiv, a ordinului Procurorului General sau, după caz, a decretului Președintelui Republicii Moldova; b) este lipsit de dreptul la indemnizația unică de concediere prevăzută la art. 26 alin. (3) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului sau, după caz, la art. 62 alin. (2) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură; c) este lipsit de dreptul la pensie specială prevăzută la art. 32 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, cu menținerea pensiei generale pentru limită de vârstă conform condițiilor generale stabilite de Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.*”;

- articolul 19 alineatul (5) punctul 2): „*Curtea Supremă de Justiție admite contestația și: a) dispune, o singură dată, reluarea procedurii de evaluare de către comisia de evaluare; b) dispune, o singură dată, reluarea procedurii de evaluare de către consiliul respectiv; c) constată promovarea sau nepromovarea evaluării în cazul anulării hotărârii consiliului respectiv emise după reluarea procedurii de evaluare.*”

4. La 19 aprilie 2024, autorul sesizării a depus o cerere prin care a solicitat completarea obiectului sesizării cu articolul 3 alin. (2) lit. b) și alin. (3) din Legea nr. 65 din 30 martie 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție și cu articolul 3 alin. (2) lit. c) și alin. (4) din Legea nr. 252 din 17 august 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și

modificarea unor acte normative care prevăd, în esență, că nu sunt supuși evaluării subiecții care își depun cererea de demisie în termen de 20 de zile de la notificarea privind inițierea evaluării.

5. În aceeași zi, autorul sesizării i-a solicitat Curții să suspende acțiunea normelor menționate *supra* la §§ 2 și 3, pe baza articolului 7¹ alin. (2) lit. a), b) și d) din Codul jurisdicției constituționale.

6. În motivarea cererii de suspendare, autorul a menționat că în cazul aplicării prevederilor Legii nr. 252 din 17 august 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative față de judecătoria Curții de Apel Chișinău există riscul iminent ca sistemul judecătoresc să nu mai funcționeze. Autorul face trimitere la consecințele evaluării judecătorilor Curții Supreme de Justiție și menționează că, în cazul judecătorilor Curții de Apel Chișinău, există riscul iminent ca de la inițierea procedurii de evaluare din 12 aprilie 2024 și până în data de 2 mai 2024 mai mulți subiecți vizați ar putea să demisioneze, afectând dreptul justițiabililor de a beneficia de dreptul la un tribunal. În acest sens, autorul subliniază că Curții de Apel Chișinău îi revine un rol cheie în asigurarea dreptului la un tribunal, de vreme ce Curtea Supremă de Justiție nu are cvorum. Autorul notează că aceste argumente în favoarea suspendării normelor contestate sunt aplicabile, în egală măsură, și în cazul normelor care reglementează evaluarea procurorilor din Procuratura Anticorupție, care are un rol cheie în combaterea corupției. Cel de-al doilea argument al autorului se referă la faptul că, până la declararea neconstituționalității acestora de Curtea Constituțională, unele norme din cele contestate riscă să prejudicieze iremediabil sistemul de garanții constituționale, deoarece comisiile de evaluare a judecătorilor și a procurorilor, formate din cetățeni străini, ar exercita puterea de stat cu încălcarea principiului suveranității naționale și în fraudă garanțiilor constituționale. Cel de-al treilea argument al autorului în favoarea suspendării se referă la faptul că nesuspendarea normelor contestate, până la verificarea constituționalității acestora, creează o presiune asupra judecătorilor să demisioneze, îi face mai vulnerabili față de presiunile politice și poate conduce la instituirea unui control asupra justiției, inclusiv asupra Curții de Apel Chișinău, într-un an electoral.

7. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în această cauză, a Legii nr. 65 din 30 martie 2023 și a Legii nr. 252 din 17 august 2023, ține de competența Curții Constituționale.

8. Curtea reiterează că măsura suspendării acțiunii unor acte contestate implică (i) să se stabilească dacă prevederile contestate afectează sau se referă la unul sau mai multe domenii indicate la articolul 25¹ alin.(2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și la articolul 7¹ alin. (2) din Codul jurisdicției constituționale, iar rațiunea ei constă în (ii) evitarea unor prejudicii și consecințe negative iminente (a se vedea,

mutatis mutandis, DCC nr. 49 din 28 aprilie 2023, § 6). Aceste condiții trebuie întrunite cumulativ.

9. Curtea observă că autorul sesizării în solicitarea de suspendare a acțiunii normelor juridice menționate susține că acestea ar afecta domeniile stabilite de articolul 7¹ alin. (2) pct. 1) din Codul jurisdicției constituționale, precum sunt: (i) suveranitatea și puterea de stat; (ii) drepturile și libertățile fundamentale ale omului; (iii) separația și colaborarea puterilor.

10. Curtea a reținut că în cazul invocării riscului afectării unui domeniu prevăzut de articolul 25¹ alin. (2) pct. 1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și de articolul 7¹ alin. (2) pct. 1) din Codul jurisdicției constituționale, autorul cererii de suspendare trebuie să demonstreze intensitatea și posibilele prejudicii și consecințe negative iminente și ireparabile ale riscului invocat (a se vedea DCC nr. 49 din 28 aprilie 2023, § 7).

11. Examinând primul argument al autorului, care vizează riscul blocării activității Curții de Apel Chișinău ca urmare a demisiilor provocate de normele contestate, Curtea observă că prin acest argument autorul îi solicită Curții să suspende doar normele din Legea nr. 252 din 17 august 2023, de vreme ce doar această lege reglementează evaluarea judecătorilor Curților de Apel. Curtea admite că blocarea activității unei instanțe de apel ar putea afecta dreptul la un tribunal și că acest risc se încadrează în domeniul stabilit de articolul 7¹ alin. (2) lit. b) din Codul jurisdicției constituționale, invocat de autorul sesizării. Totuși, autorul sesizării nu a demonstrat intensitatea și consecințele negative iminente și ireparabile ale riscului invocat, iar normele contestate nu prevăd demisia obligatorie și imediată a judecătorilor din instanțele de apel, actul de demisie fiind un act benevol și individual declarat de fiecare judecător în termen de 20 de zile, calculat de la data notificării inițierii evaluării. În același sens, după analizele *prima facie*, Curtea nu a ajuns la concluzia că riscul invocat ar avea un caracter iminent și ireparabil, așa cum o cere cea de-a doua etapă a testului suspendării acțiunii unei legi, deoarece eventuala blocare a activității unei instanțe de apel din cauza numărului de posturi vacante a fost reglementată de legislator, care a prevăzut un mecanism provizoriu de deblocare. În acest sens, articolul 22 alin. (8¹) din Legea nr. 252 din 17 august 2023 prevede că în cazul în care buna funcționare a unei curți de apel ar putea fi grav afectată din cauza numărului de posturi vacante, Consiliul Superior al Magistraturii poate transfera, cu titlu temporar, din instanțele de nivel inferior judecători care corespund criteriilor legale de ocupare a funcției de judecător al Curții de Apel.

12. Cu privire la cel de-al doilea motiv de suspendare invocat de autorul sesizării, care vizează riscul prejudicierii iremediabile a sistemului de garanții constituționale, Curtea reține că acest argument are o formulare prea generală și nu indică asupra unui risc precis al normelor contestate sau al unor eventuale consecințe negative iminente și ireparabile care ar

DECIZIE REFERITOARE LA CEREREA DE SUSPENDARE A ACȚIUNII UNOR
PREVEDERI DIN LEGEA NR. 65 DIN 30 MARTIE 2023 ȘI DIN LEGEA NR. 252 DIN
17 AUGUST 2023

putea fi evidențiate la această etapă de examinare *prima facie* a unei sesizări.

13. Cel de-al treilea motiv de suspendare invocat de autorul sesizării, referitor la termenul de 20 de zile pentru demisia voluntară a judecătorilor care nu doresc să fie supuși evaluării, nu demonstrează afectarea vreunui domeniu stabilit de articolul 7¹ alin. (2) lit. a), b) și d) din Codul jurisdicției constituționale.

Din aceste considerente, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, articolului 25¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 6, 7¹, 61 și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E

1. *Se respinge* cererea depusă în cadrul sesizării nr. 60a/2024 de către dl Vlad Batrîncea, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, privind suspendarea acțiunii:

- articolelor 3 alin. (2) lit. b) și alin. (3), 6 alin. (1) lit. b) și alin. (6), 11 alineatele (2) și (3), 17 alineatele (2), (4), (5), 18 alin. (2¹), punctul 2) și alin. (2²) din Legea nr. 65 din 30 martie 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, și

- articolelor 3 alin. (2) lit. c) și alin. (4), 6 alin. (1) lit. b) și alin. (6), 11 alin. (3), 18 alineatele (2), (3), (5) și (6), 19 alin. (5) punctul 2) din Legea nr. 252 din 17 august 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 22 aprilie 2024
DCC nr. 35
Dosarul nr. 60a/2024